DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

6. Sınıf · Türkçe · 5. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Türküz, Türkçe Konuşuruz: Materyal Seçimi, Anahtar Kelime, Söz Varlığı, Konuşma ve Yazma Görevi

T.O.6.1, T.O.6.6, T.O.6.16, T.O.6.21. Okuma ve dinlemede materyal-strateji seçimini yönetir; metnin yüzey anlamını, anahtar kelimelerini ve söz varlığını çözümler. · T.K.6.3, T.Y.6.3, T.Y.6.21. Konuşma ve yazmada amaç-konu-tür-yapı seçimlerini yönetir; dil adlarının yazımını ve tırnak işaretini uygular.

HATIRLAYALIM

- Okuma ve dinleme materyali amaç, ilgi, süre ve erişim olanaklarına göre seçilir; işe yaramayan stratejiyi değiştirmeye üst bilişsel izleme denir.
- Metinde doğrudan söylenen bilgi yüzey anlamdır; içeriği en iyi yansıtan kelimeler ise anahtar kelimelerdir (“Türkçe, Türk, konuşmak, dil”).
- Türkçe tek kökten eklerle yeni kelimeler türetir (göz → gözlük, gözlem); eş-zıt anlamlılar, deyim, atasözü, ikileme ve terimler anlatımı güçlendirir.
- Konuşmada amaç-konu-tür sırası, yazıda uygun paragraf türü seçilir; dil adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz (Türkçenin, Türkçede), alıntılar tırnak içine alınır.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki okuma, söz varlığı ve yazma kavramlarını sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz.

d 1. Üst bilişsel izleme	a) Metinde yoruma gerek kalmadan doğrudan ve açıkça söylenen bilgi
a 2. Yüzey anlam	b) Bir yeri veya varlığı okurun zihninde canlandıracak biçimde anlatan paragraf
c 3. Anahtar kelime	c) Metnin konusunu ve ana düşüncesini en güçlü temsil eden temel sözcük
b 4. Betimleme paragrafı	d) Okuma sırasında işe yaramayan stratejiyi fark edip yöntemi değiştirme

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Yüzey anlam, söz varlığı, konuşma-yazma ve yazım kurallarıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
“Türküz, Türkçe Konuşuruz” şiirinde Yunus Emre ve Âşık Veysel adlarının geçmesi yüzey anlama ait bir bilgidir.	☑	☐
Hazırlıklı konuşma planlanırken önce konuşma türü (sunum, şiir), en son konuşmanın amacı belirlenir.	☐	☑
“Türkçe, İngilizce, Arapça” gibi dil adlarına gelen çekim ekleri kesmeyle ayrılmaz: Türkçenin, Türkçede.	☑	☐
Millet adı olan “Türk” kelimesine doğrudan gelen çekim eki de kesme işaretiyle ayrılmaz (“Türkün dili”).	☐	☑
Başkasına ait alıntı cümleler tırnak içine alınır ve cümlenin sonundaki nokta tırnağın içinde kalır.	☑	☐

3 KISA CEVAP

Görseldeki türetme ağacında “bil-” ve “sev-” köklerinden türetilmiş örnekler verilmiştir. Siz de “göz” kökünden yapım ekleriyle türetilmiş en az 4 Türkçe kelime yazınız.

Örnek 1: “bil-” ve “sev-” Kökleri	Sıra Sende: “göz” Kökü
bil- → bilgi, bilim, bilgin, bilgisayar sev- → sevgi, sevinç, sevimli, sevecen	göz + (-lük, -cü, -lem, -etmek, -de) En az 4 türemiş kelime yazınız!

Göz kökünden türetilen kelimeler: gözlük, gözcü, gözlem, gözetmek (veya gözde, gözlükçü).

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki görev kartına göre öğrencilerin amaçlarına uygun materyal ve strateji seçimleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

1. Öğrenci: Duygu ve Ahenk Materyal: Şiir · Strateji: Sesli okuma	2. Öğrenci: Bilgi Edinme Materyal: Ansiklopedi · Strateji: Not alma
3. Öğrenci: Etkileşimsiz Video Strateji: Kaydı durdurup anahtar not alma	Üst Bilişsel İzleme İşe yaramayan stratejiyi fark edip değiştirme

(A) 1. Öğrenci (Duygu ve ahengi tatmak): Kısa bir şiir seçip sesli okuma ve dize sonunda duraklama stratejisi uygulamalıdır.

(B) 2. Öğrenci (Kelime kökeni araştırmak): Bilmece ve tekerleme kitabı seçerek hızlı okuma stratejisi kullanmalıdır.

(C) 3. Öğrenci (Etkileşimsiz video izlemek): Videodaki sunucuya el kaldırıp anında sözlü soru sorarak sohbet etmelidir.

(D) Üç öğrenci de amaçlarına ve sürelerine bakmadan aynı ansiklopedi maddesini baştan sona ezberlemelidir.

5 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun kavramlarla tamamlayınız.

söz · açıklama · kesme · türetme · tırnak

1. Bir dildeki kelimelerin, deyimlerin, atasözlerinin ve terimlerin bütününe o dilin **söz** varlığı denir.
2. “yaz-” kökünden “yazı, yazar, yazıt, yazılım” kelimelerinin üretilmesi Türkçenin **türetme** gücünü gösterir.
3. Bir bilgiyi veya düşünceyi nedenleriyle öğretmek amacıyla kurulan paragrafa **açıklama** paragrafı denir.
4. Metin içinde geçen şiir, kitap ve makale başlıkları **tırnak** işareti içine alınarak yazılır.

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki taslakta “Türkçe önemli bir dildir. Kelimeleri önemlidir. Şiirleri önemlidir.” tekrarı yapılmıştır. Bu paragrafı en az iki söz varlığı unsuruyla (eş anlamlı, deyim, ikileme) yeniden yazınız.

Tekrarlı Taslak (Zayıf Anlatım)	Zenginleştirme Araçları
“Türkçe önemli bir dildir. Kelimeleri önemlidir. Şiirleri önemlidir.”	• Eş/Yakın anlam: dil-lisan, köklü • Deyim: dillere destan · İkileme: pırıl pırıl

Türkçe köklü bir lisandır. Zengin kelimeleri pırıl pırıl parlar, şiirleri ise dillere destandır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört yazım kartından hangisinde dil-millet adları veya tırnak işaretiyle ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

1. Kart	Karamanoğlu Mehmet Bey, "... Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır." dedi.
2. Kart	Derste "Türküz, Türkçe Konuşuruz" şiirini okuduk; Türkçe de çok zengindir.
3. Kart (!)	Türkçe'nin söz varlığını araştırırken Türk'çe sözlükten kelimeler seçtim.
4. Kart	Türk'ün tarih boyunca ürettiği eserlerde Türkçenin izlerini görürüz.

(A) 1. Kart: Karamanoğlu Mehmet Bey, "Bugünden sonra divanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır." buyruğunu verdi.

(B) 2. Kart: Derste "Türküz, Türkçe Konuşuruz" şiirini okuduk; Türkçe de anlatım gücü bakımından çok zengin bir dildir.

(C) 3. Kart: Türkçe'nin söz varlığını araştırırken Türk'çe sözlükteki binlerce türemiş kelimeyi defterime yazdım.

(D) 4. Kart: Türk'ün tarih boyunca ürettiği eserlerde Türkçenin ve komşu dillerin izlerini görmek mümkündür.

8 SIRALAMA

Görselde verilen "Hazırlıklı Konuşma Planlama ve Uygulama" adımlarını doğru sıraya göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız.

1. Amaç Seç	2. Konu ve Tür	3. Yöntem & Sunum	4. Öz Değerlendirme
Bilgi / İkna / Duygu	Dar konu · Uygun tür	Not kartı · Ses ve vurgu	Güçlü yön · Önlem al

(2) Amaca uygun daraltılmış bir konu ve konuya uyan konuşma türünü seçmek

(3) Süreye uygun yöntemle (not kartı, örnek) hazırlanıp vurgu ve tonlamayla sunmak

(1) Konuşmanın amacını (bilgi verme, ikna etme veya duygu paylaşma) belirlemek

(4) Konuşma sonunda güçlü yönlerini ve gelişmeye açık yönünü önlemiyle değerlendirmek

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki yazma planı panosuna göre okul dergisi için "Dilimizin Zenginliği" başlıklı açıklayıcı bir metin yazacak olan Elif'in seçimlerinden hangisi yanlıştır?

Hedef Kitle & Araç Okul Dergisi · Düzenli ve özenli dil	Giriş Paragrafı Konuyu tanıtan ve ilgi uyandıran giriş
Gelişme Paragrafı Türetme gücünü örnekleyen açıklama	Metin Yapısı & Yazım Açıklayıcı yapı · Doğru ek ve tırnak

(A) Giriş bölümünde konuyu tanıtan ve okurda dil sevgisi uyandıran kısa bir giriş paragrafı kurması

(B) Gelişme bölümünde Türkçenin yapım ekleriyle kelime türetme gücünü örnekleyen açıklama paragrafı yazması

(C) Metnin tamamında paragrafları tanıtım, açıklama-detaylandırma ve sonuç sırasıyla açıklayıcı yapıda dizmesi

(D) Okul dergisi yazısında noktalama işaretlerini kaldırıp dil adlarına gelen ekleri kesmeyle ayırması

10 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki söz varlığı kartlarını inceleyerek her cümledeki unsurun türünü (Deyim, Atasözü, İkileme, Eş Anlamlı) tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır. Özlü öğüt cümlesi	2. Ozanın türküsü dillere destan oldu. Mecazlı kalıp söz
3. Gözleri sevinçten ışıl ışıl parladı. Ahenkli kelime tekrarı	4. Şair ve ozan dilimizi ustaca işler. Aynı anlamlı iki sözcük

Cümledeki Söz Varlığı Ögesi	Anlatıma Katkısı	Unsurun Türü
1. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.	Deneyimi özlü cümleyle aktarır	Atasözü
2. Ozanın türküsü dillere destan oldu.	Anlatımı mecazla renklendirir	Deyim
3. Gözleri sevinçten ışıl ışıl parladı.	Anlamı ses ahengiyle güçlendirir	İkileme
4. Şair ve ozan dilimizi ustaca işler.	Kelime tekrarını önler	Eş anlamlı

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki konuşma kartına göre "Yabancı sözcükler yerine Türkçelerini kullanalım" konusunda arkadaşlarını ikna etmek isteyen Kerem'in hangi seçimi 3 dakikalık süresine en uygundur?

KEREM'İN KONUŞMA PLANI · SÜRE: 3 DAKİKA
Amaç: İkna Etmek · Konu: Yabancı sözcükler yerine Türkçelerini kullanmak
Uygun Tür: Görüş bildiren konuşma · Yöntem: 2 gerekçe + örnek + 1 atasözü

(A) Tür olarak tekerleme yarışması seçmeli ve üç dakikada yirmi farklı tekerlemeyi hızlıca sıralamalıdır.

(B) Tür olarak görüş bildiren konuşma seçmeli; iki gerekçe, günlük hayattan örnekler ve bir atasözü sunmalıdır.

(C) Tür olarak sessiz okuma seçmeli ve otuz sayfalık sözlük bölümünü sınıfa hiç konuşmadan göstermelidir.

(D) Konuşma amacını değiştirerek beş ayrı masalı baştan sona olay örgüsüyle anlatmaya çalışmalıdır.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "metinde satır arası yoruma gerek kalmadan doğrudan söylenen açık bilgi" kavramını bulunuz.

"yaz-" kökünden yapım ekiyle türetilen ve kitabı kaleme alan kişi	Y A Z A R
Okurken kendi stratejisini denetleme: "... bilişsel izleme"	Ü S T
Şiirde her bir satıra verilen edebiyat terimi	D İ Z E
Bilim veya sanat dalına özgü özel anlamlı kelime	T E R İ M
Metindeki bir cümleden kendi düşüncemizle çıkardığımız görüş	Y O R U M

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

YÜZEY